

Synpunkter från Vänsterpartiet på Program för Vaxholms stads översiktsplan maj 2010 2010 09 14

Allmänna synpunkter:

Papperskopior av förslaget borde delats ut gratis till de grupper eller enskilda som så önskat. Nu kostar de 100 kr.

Mål med visionen

Känslan: jag älskar/brinner för Vaxholm för att här....

(V)i saknar ett uttryck, en önskan, en passion - något som alla som nu bor i kommunen tycker är ett gott, klimatsmart mål att sträva mot.

(V)i saknar en tydlig visionär viljeinriktning i översiktsarbetet typ Enköping med sina fickparker, Falköping med "Citta slow"-framtoningen eller Alingsås med sina ljusstudier och passivhus. Majoriteten har ofta sagt att Vaxholm skall bli bäst på ekologi, men hittills har eko i "ekostadsdelen" på Kullö mest betytt "ekonomiskt gångbar".

En översiktsplan som den här med Vaxholms unika läge i Stockholms skärgård kunde t ex ha **utveckling av vattenvägar** som mål: där den mesta persontransporten till och från kommunen och inom kommunen sker med båt som har el-, biogas- eller ångdrift (eller annat som ännu inte finns).

Visionen kunde också vara att vidareutveckla **träarkitekturen** och den nätta skalan i själva Vaxholm. Det är till viss del överspelat efter rivningsvågen tidigare och byggnationen i "förorterna" efter 1960, men Vaxholm har fortfarande mycket kvar och skulle kunna vara föregångare med att bygga t ex flerfamiljshus i trä. (Fanns redan i Malmö 2001)

Utbyggnad eller förändring för vem?

För vilka gör vi denna översiktsplan: för dem som redan bor här eller för dem som skall flytta hit eller turista här?

Förslag: Nya detaljplaner skall konsekvensbeskrivas och där skall kommunens nuvarande invånares fördelar ställas mot de fördelar de får som skall flytta hit. Vem eller vilka som får nytta av förslaget skall beskrivas.

Kvaliteter i Vaxholm

Översiktsplanen borde allra först ge svar på vad som är *kvaliteten med att bo i Vaxholm*, vad som är *oersättligt* och som vi måste värna eftersom det är så lätt att förstöra och sedan aldrig går att återställa.

Stadsbebyggelse

Vi har en bevarandeplan för de centrala delarna i Vaxholm som aldrig fått genomslag. Det är dags att göra en ny inventering med utgångspunkt i den från 1979.

Förslag: Bevarandeplanen skall uppdateras och få en sådan status att den blir svår att ignorera.

Bybebyggelse

Inom kommunen finns några ganska intakta byar från 1800-talet och tidigt 1900-tal.

Vissa delar har riktigt gamla anor: Rindö by, Skarpö by, Överby gård och Engarn. Även på Bogesundlandet finns samlad gammal bebyggelse.

Förslag: Plan för bevarande av kommunens fåtal byar måste tas fram. Hela miljöer kan behöva ett skydd och skall klassas på samma sätt som enskilda byggnader - kanske med angivet respektavstånd eller bebyggelseförbud.

Uthus och öppen mark

Det är inte bara bostadshusen som ger byn dess utseende utan också uthusen och omgivande öppen mark. Kommunen äger delar av tidigare odlad mark, som nu växer igen. Ängsmarker finns på spridda ställen men är hotade av igenväxning. De behöver betas för att behålla sin artrikedom.

Förslag: En avsiktsförklaring för åker- och ängsmark behöver ingå i programmet.

Unika byggnader värda att bevara

I olika skrifter finns byggnader och miljöer klassade

- Kulturminnesvårdsprogram för Vaxholms kommun 1982 från länsstyrelsen i Sth:s län (gäller storkommunen Österåker + Vaxholm)
- Resarö, Kulturhistoriska miljöer, Sth:s läns Museum 1992:5
- Resarö, förslag till miljöprogram (bilaga till den fördjupade översiktsplanen) 1992.
- Karlsudd
- m fl

Kommunen har i fördjupade översiktsplaner klassat byggnader värda att bevara som omistliga, värdefulla eller intressanta.

Förslag: aktualisera tidigare skrifter om byggnader av värde.

Sjönära bebyggelse som sjöbodrar, båthus och bryggor och badhus

Kommunen har ett ansvar för att spåren av näringar som hört till vattnet inte utplånas: fiske, sjötransporter och badliv. Båthus och bryggor som används ger liv åt stränderna medan hopfallna rester inte gör någon glad.

Förslag: Inventering av tidigare bebyggelse kan ge en fingervisning om var det kan få återuppstå sjönära bebyggelse.

Tillgänglighet

Föreningar för olika handikapp och pensionärsråd har stor kunskap om hur man kan förbättra tillgängligheten i miljön. Det gäller inte bara rörelsehindrade utan även för dem som inte har full kapacitet på andra områden (syn, hörsel, orienteringsförmåga).

Förslag: före större förändringar i den offentliga miljön skall kontakter tas med handikappråd eller motsvarande för att åstadkomma bästa tänkbara tillgänglighet och handikappmiljö.

Friskvård och rekreationsområden – för alla sinnen

Den billigaste äldre vården är den som inte behövs

Parker

Vaxholm har ingen stadspark dit man kan gå för att njuta av vackra planteringar under olika årstider, bli inspirerad att sköta sin egen trädgård eller för att se fjärilar flyga och känna dofter av blommor och kryddor. Lägre har ett bra läge, är stort nog för att utvecklas i olika riktningar, både blommor, buskar, vindskydd, bouleanor, skateboardramper, lekplatser och fria ytor för springlekar och midsommardans kan få plats med en skickligt utförd planering.

Barn behöver grönområden på riktigt nära håll. Även en liten park kan vara en plats för äventyr.

Lampor i parker skall lysa på och in i buskarna – då blir det tryggt att gå där.

Förslag: Gör en avsiktsförklaring i planen hur Lägret och andra parker och grönområden skall bevaras respektive utvecklas. Grönplanen skall utvidgas till hela kommunen.

Koloniträdgårdar

Fler kolonilotter behövs för att tillgodose alla i Vaxholm som vill ha en egen odling. Kolonilotten ger odlaren motion, samvaro med andra odlare och glädje över att ha producerat mat och blommor – viktiga ingredienser i ett gott liv. För närvarande finns en lång kö till kolonilotter.

Förslag: avsätt mer mark till kolonilotter på olika platser i kommunen

Hundrastgårdar

Hundar ger hundägaren motion, kärlek och känslan av att vara behövd. För många är hunden den bästa vännen. Att klappa en hund (eller katt) ger välbefinnande, sänker blodtrycket och ger ett lugn åt oroliga själar.

Hundar får inte springa lösa stora delar av året och för Vaxholmsbor utan egen trädgård behövs då tillgång till en hundrastgård. Brukshundsklubben finns på Tenö, men dit är det långt och svårt att ta sig dagligen utan egen bil.

Förslag: anordna en hundrastgård där hundar kan leka med varann. Det är dessutom en attraktion att titta på, och behöver inte förläggas undanskymt. Officersparken?

Vattenlek

I kommunen finns ingen badanläggning som kan ge träning och vattenvana såväl för barn och unga som vuxna och äldre. Inom 20 år kommer de badanläggningar i Täby och Danderyd, som nu utnyttjas av kommunens skolor, att vara så hårt uppbokade av alla 300 000 nya invånare i NO-området, att det verkar omöjligt att få plats.

Förslag: Riv inte vattenhallen på Rindö utan gör den till en så attraktiv badanläggning att andra kommuner vill komma hit och "hjälpa till" att betala den.

Skolor

Skolor skall ligga i närheten av barnens hem (förskolor samt låg- och mellanstadiet). Behovet av skolor går i vågor och flyttbara paviljonger kan ibland ge den önskvärda flexibilitet som kommunen behöver. Högstadiungdomar behöver Vaxholms större utbud av t ex bibliotek och idrottsplatser och därför anser vi att högstadieskolor skall ligga i Vaxholm.

Förslag: avsätt mark för /allmänna /skoländamål på Kullön/alt Myrholmen och på Rindö.

Ungdomsverksamhet

Kommunen är i stort behov av kommunalt hållna lokaler för ungdomar, i synnerhet på Resarö och Rindö.

Förslag: avsätt mark för ungdomsverksamhet på Resarö och Rindö i närheten av skolorna.

Kommunikationer och hållbar utveckling

Inom en 20-årsperiod får vi förutsätta att nya drivmedel och färdmedel kommer att utvecklas. Vattenvägar har den fördelen att "vägen" varken behöver asfalteras,

plogas eller belysas. Om uppvärmningen fortsätter behöver vi sannolikt inte bryta is heller...

Tyst och avgasfri kollektivtrafik på vattnet eller på land behöver utvecklas.

Inom kommunen kommer nya arbetstillfällen mest att tillskapas inom service- och tjänstesektorn, men sannolikt inte så många att ingen daglig utpendling behövs.

Ambitionsnivån på kollektivtrafiken måste vara hög från kommunens sida om vi skall förbättra vår position i utmaningar på riksplanet om att vara mest klimatsmart.

Förslag: ambitionen med kollektivtrafiken skall knytas till översiktsplanen och relevanta företag och myndigheter skall bearbetas efter denna ambition.

Gång- och cykelvägar

Gång- och cykelvägar från centrum till utkanterna måste byggas ut med fler och bättre sammanhängande vägar. Om vägen går genom vackra områden och miljön runt vägen är omväxlande känns vägen kort och inbjuder till promenad eller cykling. Efter att Bogesundsvägen fått "antimotorcykelbeläggning" behövs än mer än tidigare en gång- och cykelväg i första hand fram till Bogesunds slott och inom 20-årsperioden hela vägen till Ladvik/Arninge.

Att cykla till jobbet har blivit ett sätt att hålla sig i form. Väg 274 från Vaxholm till Ladvik är så smal och har långa sträckor med räcken där det inte finns plats för cyklister. En cykelväg är angelägen.

Förslag: Planera fler sammanhängande gång- och cykelvägar inom kommunen och fram till Arninge.

Interna busslinjer

Alla som äger en bil använder den oftast till korta resor: för att handla eller besöka någon/något. En intern busslinje behövs som slingrar sig runt Resarös vägar, in på Kullön ner till Kommunhuset, upp till Borgmästargården, till Vaxholms centrala delar, ut på Bogesundslandet, Karlsudd och till Bogesunds slott och golfbanan(?). På bussen borde man kunna ta cyklar.

Förslag: utveckla internbusslinjer med bussar som klarar smala vägar med skarpa kurvor.

Eldriven gratisbuss i Bayonne

"Matarbåt"

Ett komplement/alternativ till buss längs kommunens norra kuststräckor vore passbåtar som plockade folk till en av- och påstigningsstation på t ex Bullerholmen till buss 670.

Ringlinje med båt

Edholma har nu fått anslutning till vatten och avlopp och man kan förvänta sig att omvandling till året-runt-boende ökar. Likaså Stegesund-Hästholmen. På Tynningö och Ramsö bor redan många året runt. Om kollektivtrafiken utökades med en båtninglinje mellan öarna kan man "till fots" ta sig till centrala Vaxholm på ett enkelt sätt.

Förslag: utveckla kollektivtrafik med båt.

Transport med tungt och farligt gods

Väg 274 är hårt belastad både av kommunens egen trafik och genomfartstrafik - en hel del med farligt gods. Detta begränsar hur nära vägen byggnader kan läggas.

Denna begränsning är inte bra när hållbart byggande ofta betyder förtätning och mark runt vägen vore bra att utnyttja.

Enligt uppgift är Skurubron för klen byggd för att klara tung trafik. Därför går den tunga trafiken som skall till Värmdö över Vaxholm.

Kommunen måste idag tala om hur vi vill ha det om 10 – 20 år. Trafikverket behöver många år på sig för att utföra kommunöverskridande planer.

Förslag: utred hur man kan hindra att väg 274 blir en genomfartsled för tungt och farligt gods genom Vaxholm, hur trafiken kan minskas och hur den kan ledas på annat sätt än över naturreservatet Bogesund.

Oönskat ljud = buller

Trafikljud sprider sig långt – särskilt över vatten. Våra vägar gränsar på många ställen till vatten och naturskyddad mark och där behövs skydd för bullerspridning.

Förslag: förhindra bullerspridning – särskilt till bostads- och friluftsområden.

Oönskat ljus = visuellt buller

Vägbelysning, ljusreklam och andra lampor skall vara avskärmade så att de varken sticker i ögonen eller lyser upp i himlen. Se även Förarbete till belysningsplan för Vaxholm (2001)

Förslag: Förhindra ljusspridning som gör stjärnor och norrsken osynligt.

Bostäder

Kommunen har endast några hundra hyresbostäder och dessa är i privat ägo.

Översiktsplanen måste ge förslag på var ett nybildat kommunalt/alt regionalt bostadsbolag kan uppföra bostäder, som man kan ställa sig i kö till.

Bostäder för alla (ungdomar, flyktingar, behövande)

För närvarande finns inte någon möjlighet för ungdomar att få ett förstahandskontrakt på en bostad. Det är därför inte underligt att befolkningsstatistiken har en svacka i åldrarna 20 – 35 år. Detta trots att stora utbildningsanstalter som KTH, Stockholms Universitet, Musikhögskolan m fl ligger närmare än 45 minuters färdväg från Vaxholm.

Förslag: Kommunen skall ha ett generellt ansvar för att förse sina invånare med bostäder.

1. Ny bebyggelse på Vaxön nära stora bron borde vara ett rimligt område att bebygga om tung trafik med farligt gods kan gå en annan väg.

2. Gör det tillåtet i detaljplanerna att installera kök i alla gäststugor på villatomterna, utan att för den skull tillåta att tomten får delas.

Seniorbostäder

För närvarande finns 150 personer i kö för seniorbostad och det finns 56 lägenheter. Behovet är akut och måste lösas inom något år. Utvecklingen på 10 års sikt ser ut att öka behovet. Som gammal vill man gärna bo antingen i det område man tidigare bott eller centralt med närhet till affärer, vårdcentral mm.

Det har framförts idéer om att bebygga Lågröts södra sida med seniorboende med parkering under mark, samlingssal i bottenvåning och bostäder högre upp.

Nackdelen med denna placering är att solinfallet på vintern blir dåligt då grannhuset i söder ligger på ett berg och skuggar, och att huset självt kommer att skugga stora delar av Lågrö, som också krymper. Dessutom kommer tung trafik med farligt gods att passera helt intill sannolikt åtskilliga år framåt i tiden.

Ett alternativ är då "Konsums parkering" eller på "Shelltomten" ovanpå ett eller två plan med näringsverksamhet.

Ytterligare ett alternativ är på Rindö där "vandrarhemstomten" vid färjeläget borde kunna bebyggas på ett vackert och tilltalande sätt som pendang till Vaxöns östra udde.

Förslag: utred förslag till seniorboende med tomtförslagen ovan.

Nya områden

Helt nybyggda områden brukar inte bli trevliga att bo i förrän efter 15 –20 år när man kommit till rätta med de flesta "barnsjukdomarna". Om trycket på Vaxholm blir för stort finns alternativet att bygga på norra sidan av väg 274. Området är mycket vackert – men vi skall ju bo vackert! Området har betydelse för de "gröna kilarna" som behövs för djur och växter och bebyggelsen måste därför vara samlad och inte utströdd. Infarten till Vaxholm präglas idag av skog och grönska ända till bostadsbebyggelsen börjar efter stora bron. Tillåt inte att plåtlador och upplag byggs längs väg 274, men vi behöver plats för både mindre arbetsplatser och bostäder!

Förslag: utred hur Vaxholm kan få en ny självständig ort som byggs hållbart, inte inkräktar på gröna kilar, och ger några hundra nya bostäder på norra sidan av väg 274. Se bil. 1.

Samlings- och arbetslokaler för föreningar och kultur

Vaxholm saknar idag offentliga lokaler, som kan rymma fler än drygt hundra personer, förutom kyrkan och aulan i Norrbergsskolan.

Vid Kastellet finns t ex den gamla gymnastiksalen som skulle kunna bli utmärkt som samlingslokal, men då måste Kastellet få förbindelse med Vaxön/Rindö genom bro/linfärja/passbåt eller annat som gör det möjligt att komma dit när man själv vill, utan att det kostar en förmögenhet. Här finns även andra lokaler som skulle kunna användas mer konstruktivt för kulturarbete/are.

Redutten på Rindö har liknande möjligheter att utvecklas.

Det planerade kulturhuset intill Vaxholm bio har lagts på is. Planlägg mark för kulturella ändamål i anslutning till bion.

Förslag: Bygg en gång- och cykelbro till Kastellet.

Planera för en samlingslokal och föreningslokaler i kommunal regi.

Planera för ett hållbart Vaxholm

I en verkligt ambitiös plan för alla byggnader i kommunen, såväl privata som offentliga, behövs krav på energieffektivitet.

Förslag: Ligg före Boverkets rekommendationer genom att utnyttja alla möjligheter till att öka kraven på byggnaders energieffektivitet. Se Svenska Naturskyddsföreningens jurists utlåtande om möjligheterna bil. 2.

Avfall och sopor

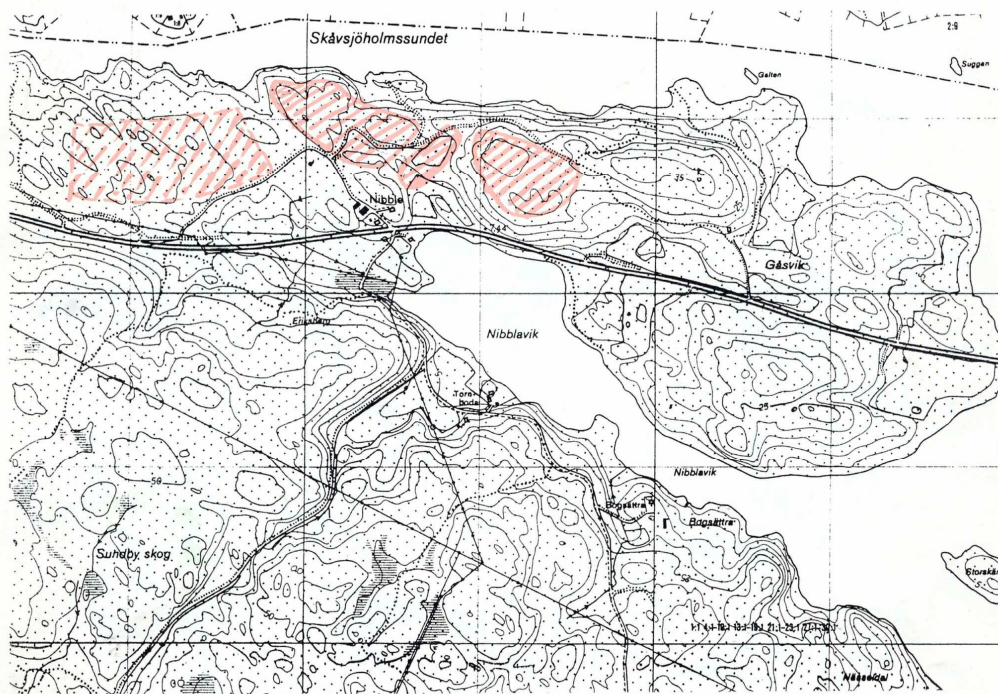
I kommunen behövs en bättre hantering av avfall där kompost kan samlas in centralt eller lokalt i större kvarterscisterner och senare återfås som jord, samt en sopstation, som kan ta emot byggavfall/företagsavfall. Placering måste utredas.

Förslag: utred var avfallet skall tas om hand och hur olika typer skall hanteras.

Ett konkret förslag till

400 nya bostäder i Vaxholm

*Området norr om vägen vid Nibble ligger
mycket vackert med närhet till skog, sjö
och stad — både Vaxholm och Stockholm.*

Här är ett förslag till bebyggelse som bevarar skogs- och hagmarkerna och de vackra ängarna, som syns från vägen. Husen ligger på platåer i landskapet som nu är bevuxna med låg vegetation. Området har en vidunderlig utsikt både mot norr och söder.

Bilaga 2

Kommuner har anförtrots en stor handlingsfrihet när det gäller fysisk planering. Det finns utrymme att agera konstruktivt under detaljplaneringen utan att domstolar upphäver sådana bestämmelser. Dessutom finns betydande möjligheter att avtalsvägen föra in krav via genomförandeavtal mm (se längre ner).

Det finns stöd för att kommunen får reglera utformning och utförande av byggnader i detaljplan i PBL 5 kap. 7 § 1 st punkt 4. Denna bestämmelse ska läsas tillsammans med kravet på att planläggning ska främja hushållning med energi i PBL 2 kap. 2 §.

I lagkommentaren skriver man att kommunen inte bara får reglera att särskilda förutsättningar på platsen ska tas tillvara, utan även att man får föreskriva om uppvärmningsslag:

"Kravet på energihushållning kan aktualisera bestämmelser om utnyttjandet av speciella förutsättningar i ett visst område när det gäller lokalklimat eller solinstrålning eller markbeskaffenhet som är speciellt lämpad för markvärme eller energilagring. Ett villkor för att bebygga sådan mark kan vara att de goda förutsättningarna verkligen tas till vara. I samband med komplettering och förnyelse av äldre områden kan bestämmelser meddelas om lämplig uppvärmningsform, t.ex. för att ta till vara spillvärme från närbelägna fastigheter eller hindra ett visst slag av uppvärmning". (Didón et al sid 5:43) Lagkommentaren grundar sig på förarbetena till Plan- och bygglagen, där departementschefen uttalar sig ännu tydligare till stöd för energihushållningskrav i detaljplan (Prop.1985/86:1, mitten av sidan 579):

"Även jag anser att denna typ av tekniska föreskrifter bör kunna tas in i detaljplan. För egen del vill jag lägga till sådana föreskrifter som avser att tillgodose energihushållningen. Det kan t. ex. gälla att utnyttja speciella förutsättningar i ett visst område när det gäller lokalklimat eller solinstrålning eller sådan markbeskaffenhet som är speciellt lämpad för markvärme eller energilagring. Ett villkor för att bebygga sådan mark kan vara att de goda förutsättningarna verkligen tas till vara. Det kan också gälla att i samband med komplettering och förnyelse av äldre områden meddela bestämmelser om lämplig uppvärmningsform, t.ex. för att ta till vara spillvärme från närbelägna fastigheter eller hindra individuell uppvärmning av visst slag. Jag anser det självklart att en detaljplan också genom bestämmelser om byggandet, vegetationen och undermarkens nyttjande skall kunna tillgodose energihushållningskraven.

Jag tycker vidare att när man talar om detaljplanering i vanligt språkbruk inte ska utesluta de avtal som kommuner sluter med byggherrarna, där det finns goda möjligheter att få med krav utöver Boverkets föreskrifter på energiförbrukning:

"En kommun som vill verka för en mer uthållig energiförsörjning skulle vid nybyggnationer kunna låta villkor om förnybara energikällor, flexibla uppvärmningssystem samt låga el- och uppvärmningsbehov ingå i exploateringsavtal eller markanvisningsavtal med byggherrarna." (Boverket, Planer som styrmedel för att minska samhällets klimatpåverkan 2009)

Med vänliga hälsningar

Oscar Alarik

Jurist, Naturskyddsföreningen